

Nr 60.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1941 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående räntan å lån från egnahemslånefonden.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 18 april 1941 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 199, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att egnahemslån, som beviljats under budgetåret 1940/41, ävensom dylikt lån, som beviljas under budgetåret 1941/42, skola under år 1942 förräntas efter en räntefot, bestämd till 3.6 procent för lån till jordbruksfastigheter och 4 procent för lån till bostadsfastigheter,

dels ock medgiva, att beträffande egnahemslån, som efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940 beviljats från egnahemslånefonden, den årliga räntan å stående del av lånen må under år 1942 utgå efter 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån.

Beträffande egnahemslån, som beviljats före den 1 juli 1940, gäller efter år 1934 vidtagna ändringar i tidigare egnahemslåneförfattning, att räntan före amorteringsskyldighetens inträde utgör 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån samt därefter — då räntan å egnahemslåns amorteringsdel ingår i en till årligen lika belopp fastställd annuitet — dels å lånets stående del 4 procent för jordbrukslån och 4.5 procent för bostadslån och dels å amorteringsdelen 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån. Emellertid har enligt kungörelse den 18 juni 1937 (nr 391) räntan å den stående delen av lån, för vilka amorteringsskyldighet inträtt, tillfälligt för åren 1937, 1938 och 1939 nedsatts till 3.6 procent för jordbrukslån och till 4 procent för bostadslån. Motsvarande räntenedsättning gäller enligt kungörelse den 7 juni 1940 (nr 596) även för åren 1940 och 1941. Det sagda innebär, att egnahemslån, som beviljats före den 1 juli 1940, i sin helhet för närvarande förräntas efter 3.6 procent beträffande jordbrukslån och 4 procent beträffande bostadslån.

Enligt de vid 1939 års lagtima riksdag antagna grunderna för egnahemsverksamheten skall i fråga om räntan å egnahemslån gälla, att jordbrukslån, skogslån, bostadslån, lån till förstärkning av ofullständigt jordbruk samt egnahemsstatslån, som beviljats efter den 1 juli 1940, skola förräntas efter

fast vid lånets beviljande bestämd räntefot, vilken fastställes av Kungl. Maj:t och icke må understiga medelräntan för statens upplåning mot obligationer under de tre budgetår, som närmast föregått det, varunder lånet beviljats, med tillägg av en fjärdedels procent. Med hänsyn till de ändrade förhållanden, som inträffat efter 1939 års beslut rörande grunderna för egnahems-lånens förräntning, beslöt 1940 års lagtima riksdag, att sagda grunder tills vidare icke skulle sättas i tillämpning. Vad angår egnahemslån, som beviljats efter den 1 juli 1940, gäller sålunda enligt 25, 35, 40 och 59 §§ kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga egnahemsverksamheten, att räntan skall utgå efter en räntesats, som i vederbörlig ordning fastställes av Kungl. Maj:t. Jämlikt kungörelse samma dag (nr 595) skola egnahemslån, som beviljas under budgetåret 1940/41, under åren 1940 och 1941 förräntas efter en räntefot, bestämd till 3.6 procent för lån till jordbruksfastigheter och till 4 procent för lån till bostadsfastigheter. Nämnas må, att å jordbrukslåns amorteringsdel skall enligt förstnämnda kungörelse till och med femte kalenderåret efter det, då lånet beviljats, allenast erläggas ränta. Därefter skall, förutom ränta, erläggas amortering enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t. Å amorteringsdelen av s. k. skogslån skall, förutom ränta, erläggas amortering enligt grunder, som bestämmas av vederbörande egnahemsnämnd med hänsyn till låntagarens möjligheter att med tillämpning av överenskommen hushållningsplan tillgodogöra sig skogen. I fråga om amorteringen å bostadslån gäller detsamma som om jordbrukslån, dock med den skillnaden att amorteringsskyldighet för bostadslån inträder redan med fjärde kalenderåret efter det, då lånet beviljats. Eftersom räntan för nya egnahemslån allenast fastställts provisoriskt, har icke heller någon fast amorteringsplan kunnat bestämmas för dessa lån.

Chefen för finansdepartementet har den 17 januari 1940 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 januari samma år tillkallat tre sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning av frågan om räntan å lån från statens utlåningsfonder. Efter slutfört uppdrag ha de sakkunniga den 20 december 1940 avgivit betänkande med förslag i ämnet. Över betänkandet har ett flertal myndigheter avgivit infordrade utlåtanden. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 mars 1941 har det av de sakkunniga framlagda förslaget jämte däröver avgivna utlåtanden överlämnats till statskontoret, som anbefallts att med beaktande av de sakkunnigas förslag till bestämningsgrunder för en normalränta vid den statliga utlåningen verkställa utredning angående möjligheterna av större enhetlighet i utformningen av räntebestämmelserna för de statliga utlåningsfonderna samt inkomma med de förslag till förenklade regler till vilka utredningen kunde föranleda.

I skrivelse den 26 februari 1941, varöver statskontoret den 4 april 1941 avgivit infordrat utlåtande, har *egnahemsstyrelsen* gjort framställning rörande räntan å lån från egnahemslånefonden. Styrelsen har härvid erinrat om att styrelsen i remissutlåtande över omförmälda betänkande hemställt, att det av de sakkunniga framlagda förslaget icke måtte föranleda någon åtgärd

från statsmakternas sida och att frågan om förräntningen av lån från de statliga utlåningsfonderna måtte i sinom tid underkastas förnyad, mera allsidig utredning. I avvaktan på en sådan utredning hade styrelsen stannat för att förorda, att principerna för förräntningen av lån från egnahemslånefonden fortfarande tills vidare bibehölles oförändrade. Emellertid hade styrelsen uttalat som sin uppfattning, att bestämmelserna på förevarande område icke längre borde ha provisorisk karaktär. Att så för närvarande vore fallet vore så mycket mera olägligt, som det härigenom omöjliggjordes att beträffande lån, som beviljades enligt 1940 års egnahemsförfattning, fastställa amorteringsplaner för lånen. Lånesökande kunde alltså för närvarande icke erhålla kännedom om de framtida betalningsvillkoren för lånen. Under åberopande av vad styrelsen sålunda anfört i sitt förenämnda remissutlåtande har styrelsen hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 eller framdeles beviljades, komme att förräntas efter fast räntefot, bestämd till 3.6 procent för lån, som avsåge jordbruksfastigheter, och till 4 procent för lån, som avsåge bostadsfastigheter, varvid beträffande före den 1 juli 1940 beviljat statslån till låneförmedlare skulle såsom förutsättning för räntenedsättningen gälla, att låneförmedlaren medgäve innehavare av egnahemslån från ifrågakommande statslån enahanda nedsättning av räntan.

Statskontoret har yttrat i huvudsak följande.

Innan resultatet av den statskontoret anbefallda utredningen angående möjligheterna av större enhetlighet i utformningen av räntebestämmelserna för de statliga utlåningsfonderna föreligger, torde något definitivt beslut beträffande räntan å lån från egnahemslånefonden ej böra fattas. Enligt kungörelserna nr 595 och 596/1940 angående räntan å ifrågavarande lån är emellertid räntefoten — 3.6 procent för lån till jordbruksfastigheter och 4 procent för lån till bostadsfastigheter beviljade efter ingången av år 1920 till och med budgetåret 1940/41 — bestämd endast för åren 1940 och 1941. I avvaktan på det slutliga resultatet av omförmälda utredning, som sannolikt ej hinner föreläggas nu pågående riksdag, torde därför räntefoten för nyssnämnda lån böra temporärt fastställas för ytterligare ett år, varjämte motsvarande räntefot för lån beviljade under budgetåret 1941/42 bör fastställas för år 1942. Någon ändring av nu tillämplad räntefot, 3.6 respektive 4 procent, synes därvid ej böra vidtagas.

Statskontoret får därför hemställa, att egnahemsstyrelsens framställning ej måtte föranleda annan åtgärd än utfärdande av ovan angivna temporära föreskrifter för räntan å lån från egnahemslånefonden att gälla under år 1942.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Jag delar statskontorets uppfattning att spørsmålet om egnahemslånens förräntning icke lämpligen bör slutgiltigt lösas, innan resultatet av den inom ämbetsverket pågående utredningen angående enhetligare utformning av räntebestämmelserna för de statliga utlåningsfonderna föreligger. Då förslag till en definitiv reglering av förevarande räntefråga icke torde kunna framläggas för årets riksdag, vill jag i likhet med statskontoret förorda, att bestämmelserna rörande egnahemslåneräntan även för år 1942 givas provisorisk karaktär. Under budgetåren 1940/41 och 1941/42 beviljade egnahemslån böra så-

lunda under år 1942 — utan hänsynstagande vare sig till fördelningen på stående delar och amorteringsdelar eller till tiden för amorteringsskyldighetens inträde — förräntas efter en räntefot av 3.6 procent för lån till jordbruksfastigheter och 4 procent för lån till bostadsfastigheter. Vad angår egnahemslån, som utlämnats före den 1 juli 1940, bör den för åren 1937—1941 medgivna provisoriska nedsättningen av räntan å stående delen av lån, för vilka amorteringsskyldighet inträtt, erhålla förlängd giltighet för år 1942. Härvid kommer räntan å lånen i sin helhet att utgöra 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån.»

Utskottet har ingen erinran att framställa mot departementschefens förslag, att bestämmelserna rörande egnahemslåneräntan ånyo givas provisorisk karaktär och må avse år 1942. De föreslagna räntesatserna, som överensstämmer med de under nuvarande provisorium gällande, tillstyrkas ävenledes. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må

1) besluta, att egnahemslån, som beviljats under budgetåret 1940/41, ävensom dylikt lån, som beviljas under budgetåret 1941/42, skola under år 1942 förräntas efter en räntefot, bestämd till 3.6 procent för lån till jordbruksfastigheter och 4 procent för lån till bostadsfastigheter,

2) medgiva, att beträffande egnahemslån, som efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940 beviljats från egnahemslånefonden, den årliga räntan å stående del av lånen må under år 1942 utgå efter 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån.

Stockholm den 27 maj 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 57.